

Credința și fapta

Foaie duminicală a parohiei "Toma Cozma"

Duminica a opta după Rusalii

Ilustrare grafică realizată de Bogdan Zahariuc

Evangelhia duminicii

Înmulțirea pâinilor în pustie - Matei XIV, 14-22

14. Și ieșind, a văzut mulțime mare și I S-a făcut milă de ei și a vindecat pe bolnavii lor.
15. Iar când s-a făcut seară, ucenicii au venit la El și I-au zis: locul este pustiu și vremea iată a trecut: deci, dă drumul mulțimilor ca să se ducă în sate, să-și cumpere mâncare.
16. Iisus însă le-a răspuns: N-au trebuință să se ducă; dați-le voi să mănânce.
17. Iar ei I-au zis: Nu avem aici decât cinci pâini și doi pești.
18. Și El a zis: Aduceți-Mi-le aici.
19. Și poruncind să se așeze mulțimile pe iarbă și luând cele cinci pâini și cei doi pești și privind la cer, a binecuvântat și, frângând, a dat ucenicilor pâinile, iar ucenicii mulțimilor.
20. Și au mâncat toți și –au săturat și au strâns rămășițele de firimituri, douăsprezece coșuri pline.
21. Iar cei ce mâncaseră erau ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii.
22. Și îndată Iisus a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui, pe țarmul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor.

Din tâlcuirea Evangheliei Sfântul Ioan Gură de Aur

„Luând deci cele cinci pâini și cei doi pești și poruncind mulțimilor să se așeze pe iarbă, căutând la cer le-a binecuvântat; și frângându-le, le-a dat ucenicilor Lui, iar ucenicii mulțimilor; și au mâncat toi și s-au săturat; și au luat rămășițele de firimituri douăsprezece coșuri pline. Iar cei ce mâncaseră erau bărbați ca la cinci mii, afară de femei și de copii” (Matei 14, 19-21).

Aș putea fi întreat:

- Pentru ce a căutat la cer și a binecuvântat ?
- Trebuia să încredințeze pe oameni că este de la Tatăl și egal cu Tatăl. Dar cuvintele prin care demonstrează acest adevăr par a se contrazice unele cu altele. Egalitatea Lui cu Tatăl o arată prin aceea că face totul cu putere; iar existența Lui de la Tatăl n-ar fi putut-o dovedi altfel decât n-ar fi făcut-o cu smerenie, dacă n-ar fi raportat totul la Tatăl și dacă nu L-ar fi chemat atunci când săvârșea minunile. Din pricina aceasta nu face toate minunile numai cu propria Sa putere, dar nici nu le face pe toate numai cu ajutorul Tatălui, pentru ca să ne încredințeze și de una și de alta. Uneori face minuni cu propria sa putere, alteori rugându-Se de Tatăl.

Și altceva mai învățăm de aici; aflăm de filosofia ucenicilor față de cele de neapărată trebuință vieții; ne face să cunoaștem cât de puțin țineau ei la hrană. Erau doisprezece oameni și aveau pentru hrana lor numai cinci pâini și doi pești ! Atât de puțin preț puneau ei pe cele trupești ! Erau lipiți numai de cele duhovnicești ! Și nici pe acestea puține nu le-au oprit pentru ei, ci le-au dat când li s-au cerut. De aici trebuie să învățăm că și atunci când avem puțin, și din acest puțin al nostru trebuie să-i ajutăm pe cei nevoiași. Când li s-a poruncit să aducă cele cinci pâini, ucenicii n-au spus: „De unde vom mai avea hrană ? Cu ce ne vom potoli foamea noastră ?”, ci au ascultat îndată.

Să ne lipim, dar, și noi de cele duhovnicești și să căutăm pâinea cea cerească; și primind, să îndepărtăm de la noi toată grija cea lumească. Dacă mulțimile acelea și-au lăsat și case și orașe și neamuri, totul, și stăteau în pustie și nu plecau, deși erau siliți de foame, cu mult mai mult noi trebuie să arătăm mai multă înțelepciune când ne apropiem de o masă ca aceasta; trebuie să iubim cele duhovnicești și după acestea să căutăm cele materiale.

Sacrul nu poate fi abordat fără o reculegere prealabilă, fără o punere în ordine a spațiului, timpului și actelor noastre, fără o “punere în abis” a întregii făpturi. Așa se întâmplă înainte de minunea înmulțirii pâinilor în pustie, când Iisus îndeamnă mulțimile să se așeze pe iarbă: “*Și poruncind să se așeze mulțimile pe iarbă și luând cele cinci pâini și cei doi pești și privind la cer, a binecuvântat și, frângând, a dat ucenicilor pâinile, iar ucenicii mulțimilor*”. Este un îndemn la meditație, reculegere. Or, reculegerea este și unul din numele rugăciunii tainice, căci numai ea e aceea care, mereu, în numele Domnului Iisus Hristos, adună înțelesurile și le leagă, le unifică, și le ridică, și-l unește pe om cu Dumnezeu.

Înmulțirea pâinilor în pustie nu reprezintă doar una dintre minunile pe care Hristos le-a săvârșit în timpul vieții Sale pământești – deopotrivă expresii ale iubirii nemărginite față de umanitate, dar și ale dumnezeirii sale - ci preînchipuie minunea ocurentă astăzi, la care putem fi părtași ori de câte ori în altarele Sfințelor Biserici se săvârșește Sfânta Liturghie: prefacerea pâinii în Sfântul Trup și a vinului în Sfântul Sânge al Domnului, moment suprem marcat prin rugăciuni speciale rostite de preot, în timp ce la strană se intonează: “*Pe Tine Te lăudăm, pe Tine Te binecuvântăm, Ție îți mulțumim, Doamne și ne rugăm Ție, Dumnezeului nostru*”. Comuniunea noastră cu divinitatea se stabilește în Taina Sfintei Euharistii, prin intermediul hranei; gustăm, pentru a cugeta.

Astfel, cele cinci pâini și cei doi pești din pericopa evanghelică, reprezintă semne care, prin simbolismul lor, deschid o cale spirituală, o perspectivă cu bogate sensuri. Mântuitorul a arătat că poate să ne dea și pâine, ca simbol al hranei esențiale, dar că avem nevoie și de o altă pâine, de credința în Dumnezeu și în El ca Fiul al lui Dumnezeu, și de pâinea euharistică. “Hristos este pâinea noastră, fiindcă El este Viața și Pâinea vieții. Astfel, cerând pâinea cea de toate zilele, cerem veșnicia lui Hristos și nedespărțirea de trupul Lui.” (Tertulian, “Despre rugăciune”, 6).

Venirea lui Hristos pe pământ ca Om și Dumnezeu Adevărat, învățătura și faptele Sale nu înseamnă nici pe departe o neglijare totală a vieții noastre materiale, trupești. Acest aspect evidențiat prin Evanghelia Duminicii a VIII-a după Rusalii este completat și prin cea dintâi minune săvârșită de Hristos la stăruința Maicii Sale, la nunta din Cana Galileii, unde va preface apa în vin, transformare care vestește Cina cea de Taină, Euharistia. Ciorchinii de strugure sunt striviți sub teascuri înainte de a deveni “un sânge stacojiu”, trecând

printr-un fel de moarte înainte de a renaște *altfel*. Prin analogie, minunea din Cana Galileii poate fi corelată cu Cina cea de Taină, când Hristos le-a dat ucenicilor să bea vin spunând că acesta este sângele Lui, prevestind Patima și Moartea, dar deopotrivă și Învierea, care îl redă lumii *altfel*. Dacă în opinia unor exegeți, miracolul pâinii (înmulțirea) se reflectă *cantitativ*, în timp ce miracolul vinului (la nunta din Cana Galileii) se reflectă *calitativ*, în Hristos ele sunt puse în valoare și lucrare în reflexia lor spirituală, pâinea și vinul constituind elementele alese de Mântuitor pentru împărtășirea noastră cu Trupul și Sângele Său. Alături de acestea, peștele devine adesea simbolul mesei euharistice: Hristos Însuși a gustat din pește, după Învierea Sa (Luca 24,42). Cuvântul grecesc “*Ithys*” (pește), simbol distinctiv frecvent utilizat în primele veacuri creștine, reprezintă o ideogramă, fiecare dintre cele cinci litere ale sale fiind luată ca inițială câte unui cuvânt din sintagma *Iesus Hristos Theou Yios Sotir* (Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul). De aici, numeroasele reprezentări simbolice ale peștelui pe vechile monumente creștine (mai ales funerare).

Avem fără îndoială nevoie de o “pâine a trupului”, care să ne asigure existența, dar avem nevoie și de o “pâine a sufletului” și aceasta este rugăciunea, cunoașterea, înțelegerea și împlinirea dumnezeieștilor învățături. Calea duhovnicească presupune necesară deopotrivă rugăciunea interioară și viața în Sfintele Taine. Nimeni nu poate fi creștin cu adevărat fără împărtășirea cu Sfintele Taine, la fel cum nimeni nu poate fi creștin cu adevărat dacă privește Tainele doar ca pe un ritual mecanic. Prin contemplarea lucrurilor create de Dumnezeu, cel care se roagă este adus la contemplarea însăși a lui Dumnezeu. Astfel, cele nemărginite se arată în chip desăvârșit în cele mărginite, prin asemănare.

Oricât ar părea de paradoxal, pe cale, și chiar în starea de îndumnezeire a omului, efortul personal are o importanță covârșitoare. Chiar și la acest nivel, omul nu e niciodată doar într-o stare pasivă; e vorba chiar de efortul de a se lăsa total în voia lui Dumnezeu. Desigur, acest efort poate avea aspecte diferite: poate fi o istovire perpetuă, atunci când folosește doar mijloacele naturale, sau poate deveni un “jug ușor și dulce”, când este folosită calea Euharistiei (Evharisto = mulțumire), calea recunoștinței față de Hristos, a pururea îndreptării spre Dumnezeu, devenită modul uman de contemplare a Teofaniilor din “cerul lăuntric”.

Liturghia pe înțelesul tuturor

(urmare din numărul anterior)

3. Ce binecuvântare se dă la începutul Sfintei Liturghii și care este înțelesul ei ?

Sfânta Liturghie începe cu Binecuvântarea cea mare, rostită de preot: *Binecuvântată este împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor*. Spunând aceste cuvinte, preotul face semnul crucii cu Evanghelia peste Antimisul de pe Sfânta Masă.

Antimisul este o bucată de pânză de in sau mătase pe care este reprezentată Punerea în mormânt a Domnului. El este păstrat pe Sfânta Masă, învelit cu *iliton* (învelitoare tot din pânză), iar în timpul Sfintei Liturghii se desface, în vederea așezării pe el a Sfintelor Daruri. Întrebuițarea Antimisului își are originea în perioada marilor persecuții asupra creștinilor, când preoții îl foloseau pentru săvârșirea Sfintei Euharistii, în locuri ferite de privirea persecutorilor. S-a considerat că este mai practică folosirea unei astfel de pânze sfințite, care, la vreme de strâmțorare, putea fi repede strânsă, înfășurându-se în ea Sfintele Daruri. Așadar de la această întrebuițare *în loc de masă*, pentru săvârșirea Sfintelor Taine, provine denumirea de *antimens* sau *antimis*. Aflarea Sfântului Antimis pe Sfânta Masă constituie totodată documentul că există aprobarea episcopului ca în biserica respectivă să se officieze Jertfa liturgică, pe Antimis fiind scrise numele hramului bisericii căreia îi este destinat, al localității în care aceasta se află, precum și semnătura episcopului care a dat Antimisul. De asemenea, în Antimis, într-un mic buzunar, sunt păstrate Sfintele Moaște, ca semn al legăturii cu Sfinții și Tradiția. De aceea, fără Antimis nu se poate săvârși slujba Sfintei Liturghii. După Isidor Pelusiotul (scriitor bisericesc din sec. al III-lea), ilitonul amintește de năframa cu care a fost înfășurat capul Mântuitorului, atunci când a fost pus în mormânt, iar Antimisul simbolizează giulgiul cu care a fost acoperit trupul Domnului. Întrucât întrebuițarea Antimisului este aceeași ca și a Sfintei Mese, se poate spune că el închipuie de asemenea și mormântul Mântuitorului, mai ales în anumite momente ale slujbei.

Semnul Sfintei Cruci pe care preotul îl face cu Sfânta Evanghelie, de care aminteam mai sus, subliniază pe de o parte faptul că în Sfânta Liturghie se actualizează în forme ceremoniale Jertfa de pe Golgota a Mântuitorului, până la a doua Sa Venire (I Corinteni 11, 26), iar pe de altă parte, se constituie ca un neîncetat îndemn pentru binecredincioșii creștini de a nu începe nici o activitate fără a se “înarma” cu puterea Sfintei Cruci și a chema pe

Dumnezeu în ajutor, fără de Care nu putem face nimic.

Ca orice slujbă sfântă, Liturghia începe printr-o formulă de slăvire sau de laudă adusă lui Dumnezeu, în limbaj liturgic verbul a binecuvânta însemnând a slăvi, a lauda. “Însăși firea și logica lucrurilor impun – cum remarcă Nicolae Cabasila – slăvirea lui Dumnezeu la începutul Liturghiei. Căci atunci când ne îndreptăm gândul spre Dumnezeu, ne vine îndată în minte slava cea mai presus de cuget, puterea și mărirea Lui, din care decurg uimirea și admirația noastră față de El adică slăvirea”. Se cuvine ca exprimarea dorințelor și a cererilor noastre în ecteniile și rugăciunile ce urmează, să fie precedată de omagierea puterii și slavei lui Dumnezeu, mărturisindu-ne nădejdea și credința în atotputernicia Lui, care reprezintă vistieria tuturor bunătăților, necesare vieții noastre vremelnice și veșnice. Binecuvântarea mare se referă la *Împărăția* lui Dumnezeu. Astfel ni se atrage atenția că ne aflăm în altă lume, în alt spațiu în care și starea noastră sufletească trebuie să fie alta. De aceea, mai târziu, cântarea *Heruicului* ne cere: ”toată grija cea lumească să o lepădăm”.

De ce este binecuvântată Treimea Dumnezeirii iar nu unitatea Ei, căci nu se zice: “Binecuvântat este Dumnezeu sau binecuvântată este Împărăția lui Dumnezeu”, ci este pomenită fiecare persoană a Sfintei Treimi ? - Întrucât Sfânta Liturghie reprezintă Taina Întrupării Domnului prin care avea să se descopere lumii taina Treimii. La această binecuvântare strana răspunde: *Amin*, cuvânt care înseamnă *așa să fie*, arătând prin aceasta că noi înșine trebuie să ajungem fii ai Împărăției Treimii.

Slăvim astfel pe Dumnezeu contemplat într-unul din principalele Sale atribute sau însușiri și anume, suveranitatea absolută a lui Dumnezeu-Tatăl, “Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute”; a lui Dumnezeu-Fiul, “prin Care toate s-au făcut”, a lui Dumnezeu-Duhul Sfânt “de viață făcătorul... Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit” desăvârșitorul împărăției mesianice, așezată în lume prin Întruparea, lucrarea și Jertfa Fiului trimis de Tatăl.

(urmare în numerele viitoare)

Bibliografie:

1. Cabasila, Nicolae, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, București, 1989
2. *Credința Ortodoxă*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1996
3. Vintilescu, Petre, *Liturghierul explicat*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998
4. Vuiescu, C.; C. Dron, *Sfânta Liturghie lămurită pe înțelesul tuturor*, Editura “Credința Strămoșească”, Argeș, 2002

Din sinaxarul săptămânii

În ziua de 25 iulie, Biserica Ortodoxă săvârșește pomenirea *adormirii Sfintei și dreptei Ana, mama Sfintei Fecioare Maria*. Sfânta era fiica preotului Natan și a soției sale Maria, trăgându-se din neamul lui Aaron, seminția lui Levi. Căsătorindu-se cu dreptul Ioachim, din neamul lui David, seminția lui Iuda, a născut pe Fecioara Maria, la bătrânețe, ca rod al stăruitoarelor rugăciuni către Dumnezeu.

După ce Sfânta Fecioară Maria va fi închinată, la vârsta de trei ani, templului din Ierusalim, Sfânta și dreapta Ana, a cărui adormire o prăznuim astăzi, a trăit cealaltă vreme a vieții sale cu postiri, rugăciuni și faceri de bine către cei lipsiți, trecând la cele veșnice la vârsta de șaptezeci și nouă de ani. Sfânta Ana este pomenită de Biserică și la prăznuirea *Zămislirii Maicii Domnului (9 decembrie), Nașterii Maicii Domnului (8 septembrie), Intrării în Biserică a Maicii Domnului (21 noiembrie)*.

În ziua de 27 iulie, este pomenit și cinstit în Biserica noastră *Sfântul Mare Mucenic și Tămăduitor Pantelimon*. Originar din cetatea Nicomidiei, Sfântul a trăit în timpul împăratului

Maximian, mama sa fiind creștină, dar tatăl păgân. A urmat studiul medicinei, ajungând vestit și priceput medic. Datorită influenței educative a mamei sale Avula, simultan cu însușirea științei medicinei și-a împodobit sufletul și cu multă credință în Dumnezeu, astfel

că, în practicarea profesiei sale de medic, făcea adevărate minuni, vindecând felurite și grele boli. Sinaxarul zilei de 27 iulie amintește câteva dintre aceste minuni săvârșite de Sfântul Pantelimon: învierea unui copil mușcat de un șarpe, vindecarea unor orbi, ologi, ciungi și multe alte boli și suferințe omenești. Vindecarea unui orb din naștere a atras atenția întregului popor, iar împăratul chemând la sine pe omul tocmai vindecat și aflând cine a săvârșit aceasta, mânăindu-se a poruncit să i se taie capul acelu orb vindecat, iar Sfântul Pantelimon să fie arestat și adus înaintea sa. Cercetându-l și întrebându-l cu ce putere face el aceste minuni, la auzul cuvintelor rostite de Sfântul Pantelimon că

minunile le săvârșește cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos, care este Împărat al cerului și al pământului, s-a înfuriat și mai tare, poruncind ca Sfântul să fie supus la îndelungi și grele chinuri. Dar toate aceste torturi n-au putut să-l omoare, fapt pentru care s-a poruncit să i se taie capul, dar prin minune dumnezeiască sabia s-a topit ca ceara și Sfântul a rămas nevătămat. În cele din urmă, luând în vis poruncă de la Hristos să primească mucenicia, Sfântul Pantelimon a îngăduit să i se taie capul, dar în loc de sânge a curs lapte, iar măslinul de care Sfântul a fost legat, a rodit imediat, deși nu era încă timpul să rodească.

Ceea ce impresionează în viața Sfântului Pantelimon, este multa sa milostivire față de cei aflați în nevoi, suferință trupească și sufletească, precum o arată și numele său care în limba greacă înseamnă „mult milostiv”. Suntem chemați și datori să ne însușim și noi această virtute a milosteniei, care, după învățătura Sfinților Părinți, reprezintă veritabila cheie prin care se descuie Împărăția lui Dumnezeu.

După *Proloagele, vol. II*

Semnificații onomastice ale săptămânii

Antuza – nume cu semnificație incertă, probabil derivat de la gr. *ánthos*, „floare”.

Emanuel, Emanuela; Manuel, Manuela – corespunde numelui biblic ebraic *Immanu'El*, teoforic cu semnificația „cu noi este Dumnezeu”.

Nicanor – nume augural de origine greacă, reproduce gr. *Nikánor*, compus din elementele *nike*, „biruință” și *anír*, „om, bărbat”.

Olimpie, Olimpia – nume devoțional de origine greacă, creat pe baza toponimului *Olympos*, cunoscutul munte grecesc. Se pare că *Olympos*, a fost creat pe baza vb. *lampein*, „a străluci, a lumina”.

Pantelimon – nume devoțional, de origine greacă, formație creștină alcătuită din *pant-*, „tot” și *eleémon*, „milos, binefăcător”.

După *Dicționarul enciclopedic al numelor de botez*

Publicație editată de parohia TOMA COZMA
Str. Toma Cozma, nr. 41, cod poștal 700 554, Iași,
tel/fax **211 273**, e-mail: margineanu@mail.dntis.ro
Preot paroh Mihai Mărgineanu
Secretar redacție: Vasilica Onofrei

Se distribuie prin pangarul parohiei. Pentru susținerea acestei publicații, dar și pentru activitățile culturale și filantropice ale parohiei, primim donații în contul 276 450 deschis la Raiffeisen Bank, filiala Iași.